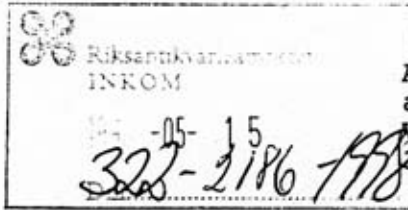

Kulturmiljöenheten
Länsantikvarie
Margit Forsström
0470-864 88

Förklaring om övergång av statligt byggnadsminne till byggnadsminne beträffande Stora Kölaboda f.d. kaptensgård, på fastigheten Kölaboda Storegård 3:2, Göteryds socken, Älmhults kommun

FÖRKLARING

Länstyrelsen förklarar härmed enligt 3 kap 7 § lagen (1998:950) om kulturminnen (KML) att Stora Kölaboda f.d. kaptensgård på rubricerade fastighet har övergått till att bli byggnadsminne enligt 3 kap 1 § samma lag från att ha varit statligt byggnadsminne.

SKYDDSFÖRESKRIFTER

Stora Kölaboda f.d. kaptensgård består av följande byggnader:

- 1) Huvbudbyggnad, uppförd mellan 1837 och 1849
- 2) Flygelbyggnad, uppförd mellan 1795 - 1802
- 3) Uthus, uppfört under 1800-talet

1. De på bifogade karta markerade och med nr 1 - 3 numrerade byggnaderna får inte rivas, flyttas eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras.

2. I byggnad nr 2 får ingrepp inte göras i stomme, planlösning eller äldre fast inredning.

3. Byggnaderna skall underhållas så att de inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras med traditionella byggnadsmaterial och metoder på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar.

4. Det på situationsplanen med särskild linje markerade området får inte ytterligare bebyggas. Inom skyddsområdet får inte heller sådana åtgärder vidtas med mark och vegetation att karaktären förvanskas.

5. Om det av särskilda skäl är nödvändigt att ändra byggnadsminnet i strid med skyddsföreskrifterna

skall ansökan om tillstånd enligt 3 kap 14 § (KML) inges till Länsstyrelsen.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Byggnaden förklarades den 28 januari 1993 enligt regeringsbeslut för statligt byggnadsminne. Härvid fastställdes också de av Riksantikvarieämbetet utarbetade skyddsföreskrifterna för byggnaden. I samband med att Assi Domän AB efterträdde Domänverket som ägare till byggnaden har den övergått i privat ägo den 4 maj 1994. Assi Domän AB har nu för avsikt att försälja byggnaden med visst tillhörande markområde på öppna marknaden.

Enligt 3 kap 1 § KML skall ett statligt byggnadsminne som övergår till annan ägare än staten därmed utgöra byggnadsminne enligt denna lag.

BYGGNADSHISTORIK

Stora Kölaboda - eller Kölaboda Storegård - har varit kaptensboställe vid Kronobergs regemente. Huvudbyggnaden (nr 1) uppfördes mellan 1837 och 1849 av timmer i en våning under ett tegeltäckt sadeltak. Över huvudingången sitter en fronton med ett halvrunt fönster. Vid ena gaveln finns en tillbyggnad med köksingång. I bottenvåningen har tidigare en arrestlokal varit inrymd. Interiören är kraftigt förändrad vid en ombyggnad på 1940-talet.

Till gården hör en flygel (nr 2), som även tjänstgjort som bryggstuga. Flygeln är uppförd mellan 1795 och 1802 av timmer. Liksom huvudbyggnaden är den klädd med locklistpanel. Taket är ett tegeltäckt brutet tak med valmat övre takfall. Interiört finns några äldre eldstäder i bottenvåningen. Vindsvåningen är inte inredd.

Uthuset (nr 3), byggt på 1800-talet, är också locklistpanelat och rödfärgat.

ÖVRIGA UPPLYSNINGAR

Länsstyrelsen lämnar råd och anvisningar i fråga om vård och underhåll.

Detta beslut kan inte överklagas.

Claes Sjöblom

Margit Forsström

Bilaga

Kartkopia

PM med utförligare historik och skötselansvisningar
avseende byggnaderna med omgivande markområde

Kopia för kännedom till

Fastighetsregistermyndigheten i Kronobergs län

Riksantikvarieämbetet

Smålands museum

Älmhults kommun, Byggnadsnämnden

" " , Kultur- och kulturmiljöenheten

Göteryds hembygdsförening, att. Rolf Ivarsson,

Delary 6442, 343 95 ÄLMHULT

Natur- och kulturmiljöenheten

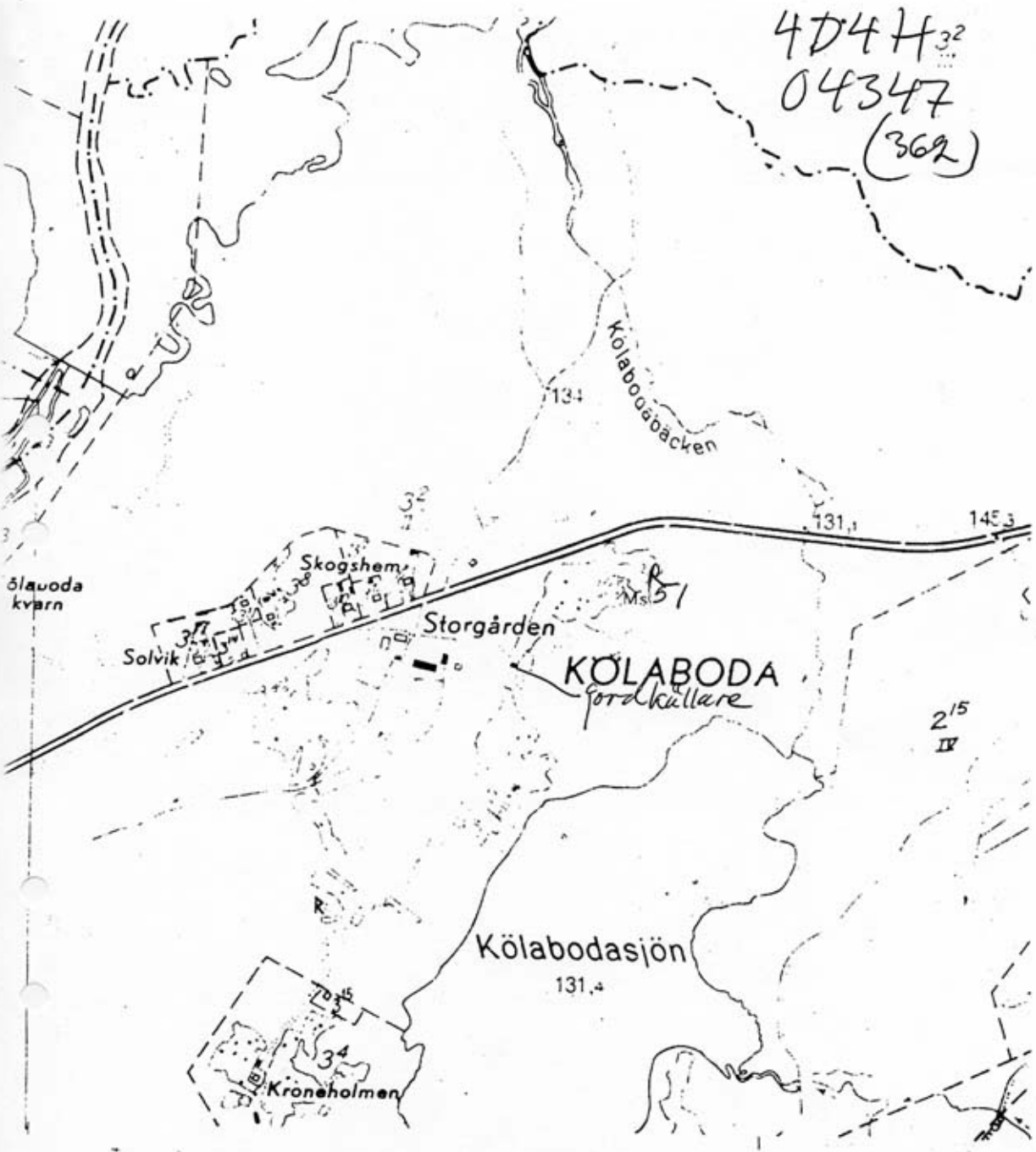
KÖLABODA

Odl.
rösen

53

Odl.
Kölabodasiön

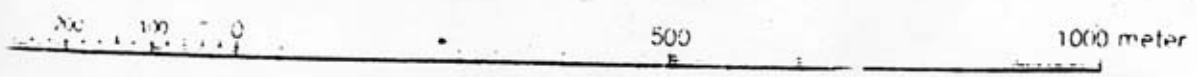
4D4H³²
04347
(362)

GOTERYDS S:N
SUNNERBO H:D

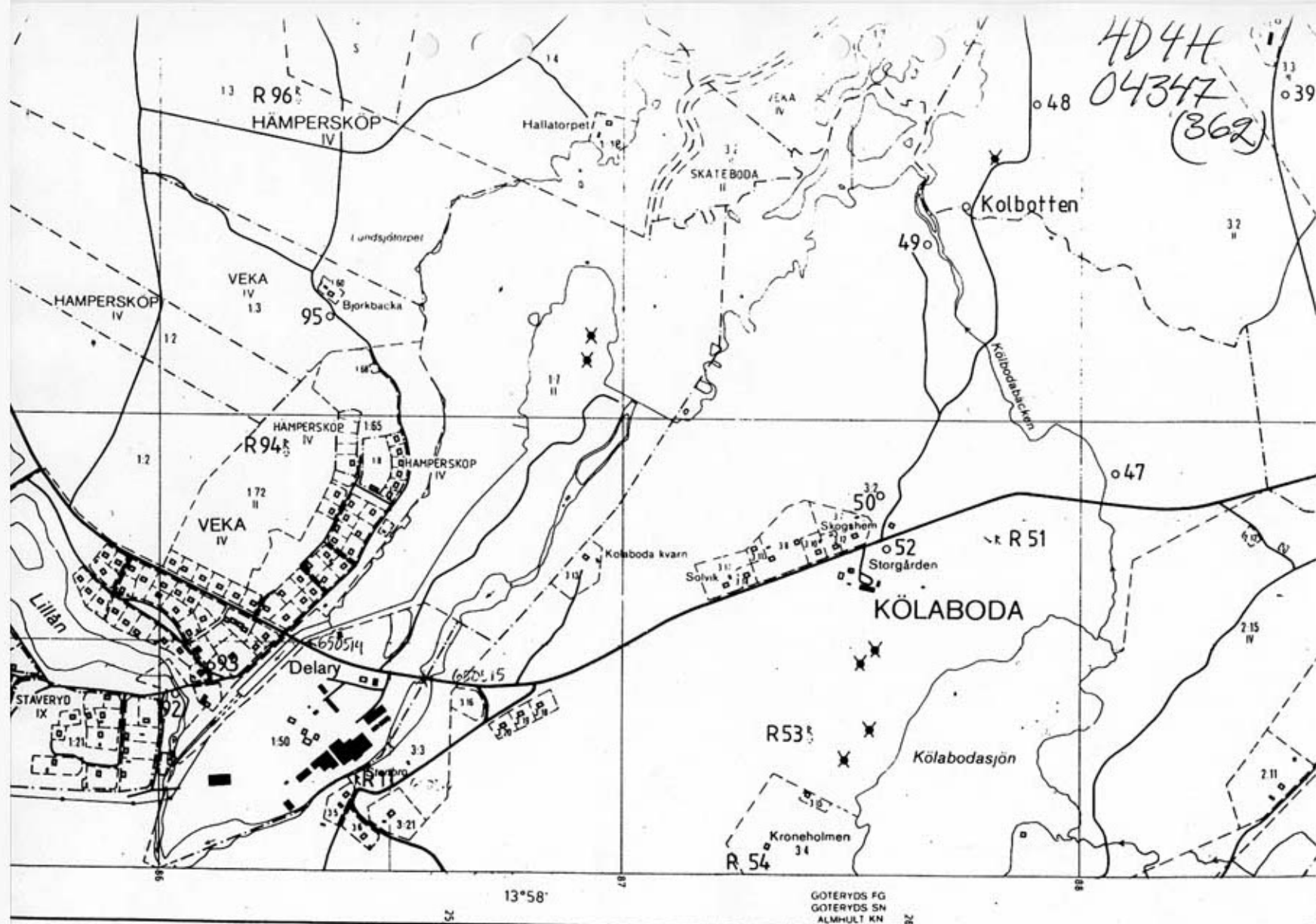
~~388~~ SKÖLDSBYGD 04337

Skala 1:10 000

Urtaggare: GENERALSTABENS LITOGRAFISKA ANSTALT, STOCKHOLM. Tryckt 1951

4D4H
04347
(362)

GOTERYDS FG
GOTERYDS SN
ALMHULT KN

043 37 4D 3h SKÖLDSBYGD

Kulturmiljöenheten
Länsantikvarie
Margit Forsström
0470-864 88

Assi Domän AB

**Historik och skötselanvisningar beträffande Stora
Kölaboda f.d. kaptensgård på fastigheten Kölaboda
Storegård 3:2, Göteryds socken, Älmhults kommun**

Stora Kölaboda kaptensboställe var knutet till Södra Sunnerbo kompani och lär höra till en senare typ av kaptensboställen, som det finns mycket få bevarade av i landet.

Kaptensbostället Stora Kölabodas äldsta byggnad (nr 2) är uppförd i slutet av 1700-talet efter de ritningar som Erik Dahlberg utarbetat för ryttmästare och kaptensboställen. (Kopia av ritning bifogas). Detta hus är tämligen oförändrat till sin karaktär och ger ett ålderdomligt intryck. I huset finns även viss äldre fast inredning, bl.a. några eldstäder. Rumsindelningen är troligen från 1800-talet. Vid den västra gaveln finns en ålderdomlig "gäststuga" där det också finns stege upp till den oinredda vinden.

Den nuvarande huvudbyggnaden har tillkommit senare - under 1800-talets första hälft. Huset är välbevarat med i huvudsak bibehållen exteriör medan interiören har genomgått en del moderniseringar under 1800- och 1900-talen. Riksantikvariämbetet och Smålands museum gjorde en byggnadsinventering 1944 med beskrivning av byggnaderna. (Kopia av planritning och beskrivande text bifogas).

Skötseln av byggnaderna skall ske i samråd med Länsstyrelsen. Viktigt är att underhåll och reparationer sker med traditionella material och metoder.

Utanför det område som omfattas av själva byggnadsminnesbeslutet ligger en ladugård och ytterligare en byggnad för gårdens drift. Dessa hus uppfördes på 1940-talet varvid alla gamla uthusbyggnader revs. Dessförinnan fanns det ett mycket stort antal ekonomibyggnader, som låg på båda sidor av gamla landsvägen mellan Älmhult och

Göteryd. En tydlig husgrund kan iakttas strax öster om den nuvarande infarten från väg 120 och brunnen finns på ursprunglig plats.

En teckning av hur gården kan ha sett ut med den stora mängden byggnader har gjorts genom Göteryds hembygdsförening, som även har tagit fram utdrag ur husesynsprotokoll och förteckning över personer och släkter som bebott Stora Kölaboda. (Se bif material) Bl.a. har familjen Hylltén Cavallius haft anknytning till stället redan på 1600-talet, vilket tyder på att det funnits en äldre gård med byggnader som är borta.

Att landsvägen hade sträckning genom ägorna framgår även av att en milstolpe, fornlämning nr 51, står i markerna något längre söderut. Det finns även en jordkällare i anslutning till vägen och en bit från gårdsläget. Milstolpen är lagskyddad genom kulturminneslagen kap 2 och jordkällaren, som är i gott skick, förtjänar att bevaras och vårdas.

I gårdens närområde i den östra delen i synnerhet finns i anslutning till jordkällaren och den gamla landsvägen synliga spår av äldre odling i form av odlingsrösen.

Det är viktigt för hela gårdsmiljön att markerna hålls öppna förslagsvis genom betning inom ett stort närområde som innefattar lövskogsbackarna vid jordkällaren och gamla vägen och ett parti i riktning mot sjön.

Även om ekonmibyggnaderna ligger utanför det egentliga skyddsområdet som hör till byggnadsminnet bör samråd ske med Länsstyrelsen rörande förändringar som rör dessa byggnader utseende. Likaså bör diskussioner om ev uppförande av kompletteringsbyggnader och liknande diskuteras med Länsstyrelsen eftersom detta kan vara av betydelse för att byggnadsminnets karaktär bibehålls

Margit Forsström